

Xudayberganov Xudoyshekur Shokirjon o'g'li

Osiyo xalqaro universiteti

Iqtisodiyot va pedagogika fakulteti

70410102 - Iqtisodiyot (tarmoqlar va sohalar bo'yicha)

mutaxassisligi magistranti

KORXONA AYLANMA MABLAG'LARINI SAMARALI BOSHQARISH USULLARI VA AMALIYOTI

Annotatsiya: Ushbu maqolada korxonalar uchun aylanma mablag'larni samarali boshqarishning nazariy va amaliy jihatlari yoritiladi. Aylanma mablag'larning mohiyati, ularning tarkibi va boshqaruv strategiyalari tahlil qilinadi. Shuningdek, mablag'larning aylanish tezligini oshirish, likvidlikni ta'minlash va moliyaviy barqarorlikni mustahkamlash bo'yicha samarali usullar ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: Aylanma mablag'lar, likvidlik, moliyaviy menejment, kapital aylanishi, korxona samaradorligi, aktivlarni boshqarish, rentabellik, iqtisodiy barqarorlik.

Аннотация: В данной статье рассматриваются теоретические и практические аспекты эффективного управления оборотными средствами для предприятий. Анализируется сущность оборотных средств, их состав и стратегии управления. Также будут рассмотрены эффективные методы повышения скорости оборота средств, обеспечения ликвидности и укрепления финансовой устойчивости.

Ключевые слова: Оборотные средства, ликвидность, финансовый менеджмент, оборачиваемость капитала, эффективность предприятия, управление активами, рентабельность, экономическая устойчивость.

Abstract: This article considers theoretical and practical aspects of effective management of working capital for enterprises. The essence of current assets, their composition and management strategies are analyzed. Effective methods of increasing the speed of turnover of funds, ensuring liquidity and strengthening financial stability will also be considered.

Keywords: Working capital, liquidity, financial management, capital turnover, enterprise efficiency, asset management, profitability, economic stability.

1. Aylanma mablag'larning mohiyati va tarkibi

Aylanma mablag'lar – bu korxonaning qisqa muddatli aktivlari bo'lib, ishlab chiqarish jarayoni va tijorat faoliyatini ta'minlash uchun ishlatiladi. Ular quyidagi tarkibiy qismlardan iborat:

- Pul mablag'lari va ularning ekvivalentlari;
- Debitorlik qarzlari;
- Inventarlar (xomashyo, tayyor mahsulot va boshqa moddiy resurslar);
- Qisqa muddatli investitsiyalar.

2. Aylanma mablag'larni samarali boshqarish usullari

Korxona aylanma mablag'larini samarali boshqarish uchun quyidagi strategiyalardan foydalanadi:

- **Likvidlikni boshqarish** – to'lov qobiliyatini saqlab qolish va pul mablag'larini optimal taqsimlash;
- **Inventarlarni boshqarish** – ortiqcha zaxiralarni kamaytirish va material aylanishini tezlashtirish;
- **Debitorlik qarzlarni boshqarish** – qarzдорlik darajasini nazorat qilish va kechiktirilgan to'lovlarni kamaytirish;
- **Qisqa muddatli moliyalashtirish strategiyalari** – kredit liniyalari va qisqa muddatli qarzlardan oqilona foydalanish.

3. Aylanma mablag'larning aylanish tezligini oshirish

Aylanma mablag'larning aylanish tezligi korxonaning samaradorligini oshirishda muhim omildir. Buning uchun quyidagilar amalga oshiriladi:

- Ishlab chiqarish jarayonini optimallashtirish;
- Mijozlarga taqdim etiladigan to'lov shartlarini yaxshilash;
- Moddiy resurslarni yetkazib berish zanjirini samarali tashkil qilish.

4. Moliyaviy barqarorlik va aylanma mablag'lar

Moliyaviy barqarorlikni ta'minlash uchun korxona aylanma mablag'larini doimiy nazorat qilib borishi va ularni oqilona boshqarishi lozim. Bu esa korxona aktivlarining samaradorligini oshirish va rentabellikni ta'minlashga yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Ross, S. A., Westerfield, R. W., Jaffe, J. F. (2019). Corporate Finance. McGraw-Hill Education.
2. Brigham, E. F., Ehrhardt, M. C. (2020). Financial Management: Theory & Practice. Cengage Learning.
3. Van Horne, J. C., Wachowicz, J. M. (2018). Fundamentals of Financial Management. Pearson Education.
4. Gitman, L. J., Zutter, C. J. (2021). Principles of Managerial Finance. Pearson.
5. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining qarorlari va farmonlari (so'nggi yillarda iqtisodiyotni rivojlantirishga oid hujjatlar).
6. O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki va Moliya vazirligi hisobotlari.
7. Zamonaviy moliyaviy menejment va iqtisodiyot bo'yicha ilmiy maqolalar va tadqiqotlar.